

Komandi partur:

Í komandi parti verður greitt frá stórverkinum Exodus, sum nú kemur út á føroyskum. Hetta er søgan um bardagan hjá jødunum fyri teirra heimlandi aftaná seinna veraldarbardaga.

DDR forsetin Erich Honecker, vm., heilsar uppá Erich Mielke, leiðaran í Stasi.

Jürgen lurtar saman við Óla Jákup Jacobsen eftir frásøgnum um hvussu fólk kundu fara við hvørjum øðrum.

Bókin um Knud og Vera er ein ræðandi søga, um hvussu “væl” tað kann eydnast at skipa eitt ræðustýri.

landið, skuldi eitt oyðublað fyllast út, har tað eisini skuldi skrivast á, hvør ið skuldu vitjast. Alment var hetta gjørt av hagtalsorsøkum, men oyðubløðini kundu so eisini nýtast at skráseta, hvør ið fekk vitjan.

Jürgen sigur, at hann væl visti av, at tey fólk, sum høvdu við hann at gera, vórðu út-spurd um hansara sinnalag móti stjórnini. Tað kom eisini javnan fyri, at hann sjálvur varð spurdur um sínar grannar og aðrar kenningar. Men teir upplýsingar, hann kundi geva, vóru so meinaleysir, at áhugin fyri honum minkaði, sum tíðin leið.

Jürgen sigur tó, at hóast hesa yvirvaking, so føldi hann seg ongantíð hótta, og tað hendi honum heldur ongantíð nakað.

Fekk konu sína í fongsul
Eftir at Týskland varð sameint, fingi borgarar

í gamla DDR móguleika fyri at kanna eftir, hvat ið varð skrásett hjá Stasi um tey. Nógvingu eitt skelk, tá tey kundu staðfesta, at fólk, sum høvdu staðið teimum nær, høvdu meldað tey til loyniløgregluna.

Fyri tveimum árum síðani kom út í Danmark bókin “Knud og Vera – et stasidrama”. Søgan er um tann danskfødda Knud, sum giftist við eysturtýsku Veru, sum var atfinningarsom móti stýrinum. Knud gav Stasi regluliga boð um virksemd hjá síni egnu konu og hennara vinfólki. Hann var eisini orsök til, at hon seinni varð sett fóst av myndugleikunum. Hetta er ein ræðandi bók, sum øll eiga at lesa.

Søgan um syrgiligu lagnuna hjá Miriam
Í Rostock er eitt Stasi museum, sum lýsir hesa øru skipan og hennara offur.

Eitt teirra var Miriam. 16 ára gomul varð hon sædd av Stasi vaktum at vera í so nær múrinum í Eysturberlin. Hon varð tikin, og hon var í 11 dagar avhoyrd, bukað, upphongd í ørmunum og nærum druknað, tá bøðlarnir hildu høvd hennara undir í vatni. Hon fekk einans loyvi at sova tveir tímar hvørja nátt, og at enda var hon so mikið mødd, at hon viðgekk ætlanir um at flýggja. Ofta viðgingu fangar ‘brotsgærðir’, sum teir als ikki høvdu gjørt, tí teir ikki orkaðu meira.

Miriam bleiv dømd hálvtt annað ára fongsul, og sigur hon um sína uppliving: “Tá eg kom út, var eg ikki longur eitt menniskja”. Hon var ikki fyllt 18 ár, og hóast hon hevði sitið dómin av sær, sóu myndugleikarnir hana ikki sum ein ‘veruligan’ eysturtýskara longur. Hon kundi ikki fáa arbeiði, og reint persónliga var hon vorðin rædd fyri øllum.

Mátti falla
Tað er greitt, at ein slík stýrisskipan mátti fyrr ella seinni brenna saman. Tað hendi eisini við DDR. Hóast alla propagandu lat tað

seg ikki dylja, at munurin millum livilíkindini eystanfyri og vestanfyri gjørdist størri og størri. Men frásagnirnar um paradísið vestanfyri vóru kanska bjartari enn veruleikin.

Tað bar heldur ikki til at halda einum heilum fólki mestsum hermetiskt innilokað í landinum. So endin gjørdist ein óblóðigur uppreistur, sum aftur endaði við eini sameining av Eystur- og Vesturtýsklandi.

Vónirnar eystanfyri vóru eisini stórar, eins og lyftini vestanífrá vóru stór. Tey vóru, at innan 2 ár skuldu “eystur” fíggjarliga koma á hædd við “vestur”.

Soleiðis hevur tað tó ikki gingið. Framvegis eru lønirnar munandi lægri eystanfyri. Arbeidsloysið er munandi hægri enn vestanfyri, og fólk rýma úr gamla DDR. Ein býur sum Rostock, sum fyrr hevði 250.000 íbúgvag hevur nú um 200.000.

Kundu fáa bil um fimm ár

Jürgen er giftur við Evu, sum eisini er úr Rostock. Meðan Jürgen er tulkur í skandinávskum, so er Eva tulkur í polskum og russiskum. Fyrstu árin eg kendi tey, høvdu tey ikki telefon. Tey høvdu heldur einki at brúka telefon til, tí tey kendu ongan sum hevði telefon.

Tað tók eini fimm ár at keypa ein bil. Tað var ein skemtisøga um ein eysturtýskara, sum bilegði ein bil. Jú, hann skuldi koma eftir honum um fimm ár. Jú, spurdi hann, “skuldi tað vera fyrrapart ella seinnapart!”

Hóast framúr skilamaður, so var Jürgen eisini eitt offur fyri propagandaini. Eina ferð fekk eg at vita frá føroyingum, sum høvdu tingast í DDR, at Jürgen í samráðingum hevði verið tulkur hjá eysturtýskarum. Spurdi so

um Jürgen hevði givið til kennar, at hann kendi meg. Tað hevði hann ikki gjørt. Eg spurdi hann seinni, um tað var tí, at hann var bangin fyri sínum egnu. Nei, orsök var tann, at hann var ræddur fyri, at hetta kom at skaða meg, um føroyskir myndugleikar fingi frænir av, at vit kendust!

Ordan var í

Ein onnur søga, um hvussu skipanin í DDR eisini kundi virka, er hendan: Einaferð hevði eg bókina “Maskering og Sandhed” eftir vesturtýska rithøvundanum Günther Wal-rauf við mær í viðförinum. Hann var kendur fyri at vera kritiskur móti skipanini í Vesturtýsklandi. Hetta vistu teir ungu DDR hermennir eftir øllum at døma einki um, so fyri sikkurheits skuld lögdu teir hald á bókina.

Heimafturkomin skrivi eg kærur til umboðsstovuna hjá DDR í Keypmannahavn um, at bókin er tikin frá mær, hóast hon ikki á nakran hátt kundi sigast at vera hættislig fyri DDR. Tað var heldur hin vegin. Eg roknaði sjálvsagt ikki við at frætta aftur.

Nakrar mánaðir seinni kemur ein tjúkkur brævbjálvi við postinum. Tá var hon frá DDR umboðsstovuni. Í brævbjálvanum var bræv, har teir vóru sera harmir um hesa viðferð, sum eg hevði fingið. Nú høvdu teir útvegað eitt nýtt eintak av hesi somu bók, sum var hjáløgd. Brævið endaði við vón um, at eg aftur vildi koma á vitjan í DDR.

Soleiðis kundi skipanin eisini virka.